

Pedagogische tact; een universele kracht

Verbondenheid als basis
in onderwijs

February 25, 2026

actie – reactie

A group of five diverse young children are sitting in a circle on the floor, looking at a book held by an adult whose face is partially visible on the left. The children are of various ethnicities and are smiling and engaged. The background is a blurred indoor setting, possibly a library or classroom, with bookshelves and blue chairs visible.

Start van de dag: de gouden minuut van verbinding

- Beschikbaar en benaderbaar
- Aandacht voor de leefwereld
- Ieder kind even gezien

Connectie vóór correctie

Stempels, stoornissen en stigma's

February 25, 2026

Minder plannen; meer doen

A young boy with short brown hair, wearing a white t-shirt and a blue backpack, is shouting with his mouth wide open and a determined, angry expression. He is in the center of the frame, looking directly at the camera. The background is a blurred school hallway with other students walking. To the left, a student in a blue jacket is partially visible. To the right, a student in a white shirt and blue backpack is walking away. The lighting is bright, coming from windows on the right side of the hallway.

Externaliserend

**Wordt tot de orde
geroepen**

25 februari 2026

Internaliserend

Wordt met rust
gelaten

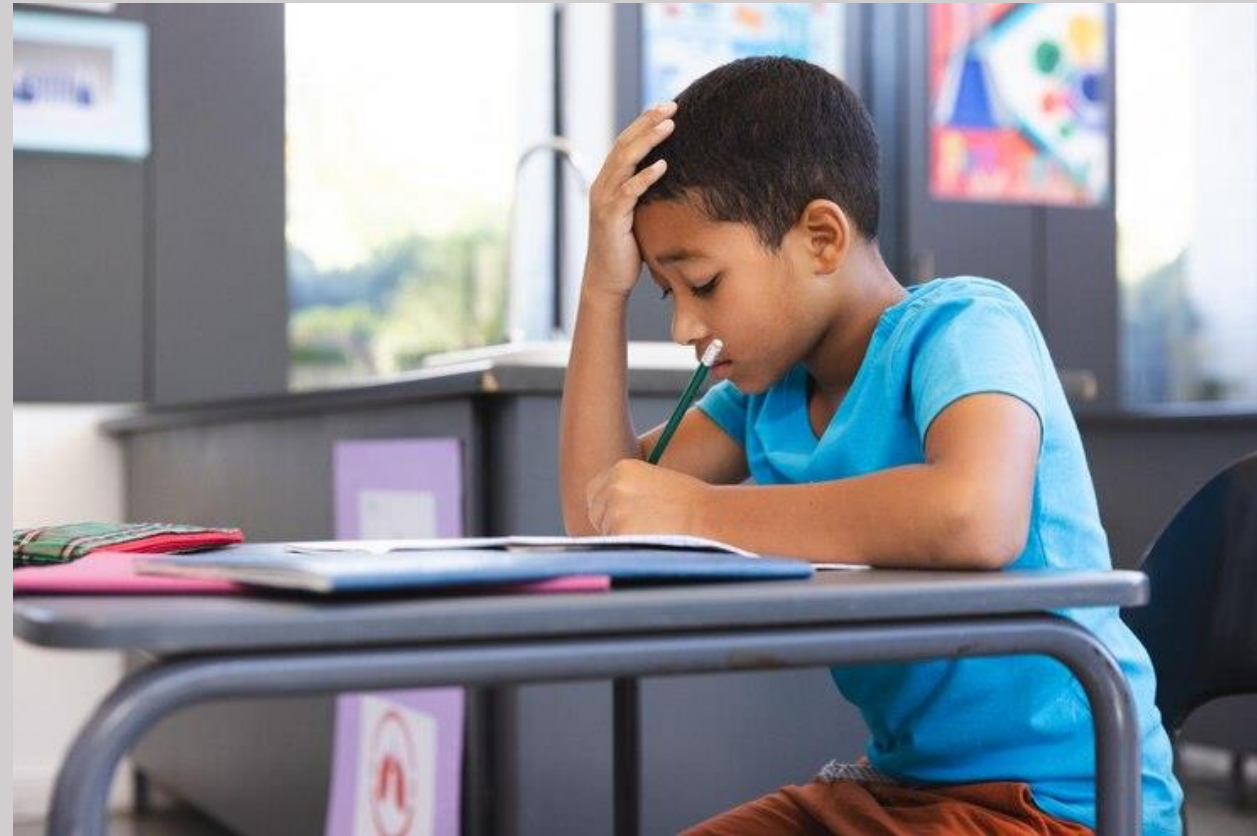
25 februari 2026

Gedrag wordt gestuurd vanuit overtuigingen

***“Iedereen is altijd boos op mij”
“Ik heb het altijd gedaan”***

***“Niemand ziet en hoort mij”
“Ik ben waardeloos”***

Wat zijn ingrijpende jeugdervaringen?

Als kind opgroeien met heel veel...

stress

angst

onzekerheid

Ingrijpende jeugdervaring =
Adverse Childhood Experience (ACE)

ACE's komen
overal voor: in
iedere straat,
buurt, school en
werkomgeving.

Meest voorkomende ingrijpende jeugdervaringen (ACE's)

lichamelijke
mishandeling

psychische
mishandeling

seksueel
misbruik

lichamelijke
verwaarlozing

psychische
verwaarlozing

getuige van
geweld tussen
ouders

echtscheiding
van ouders

ouder met een
psychische
ziekte

ouder met
verslavings-
problemen

gezinslid in de
gevangenis

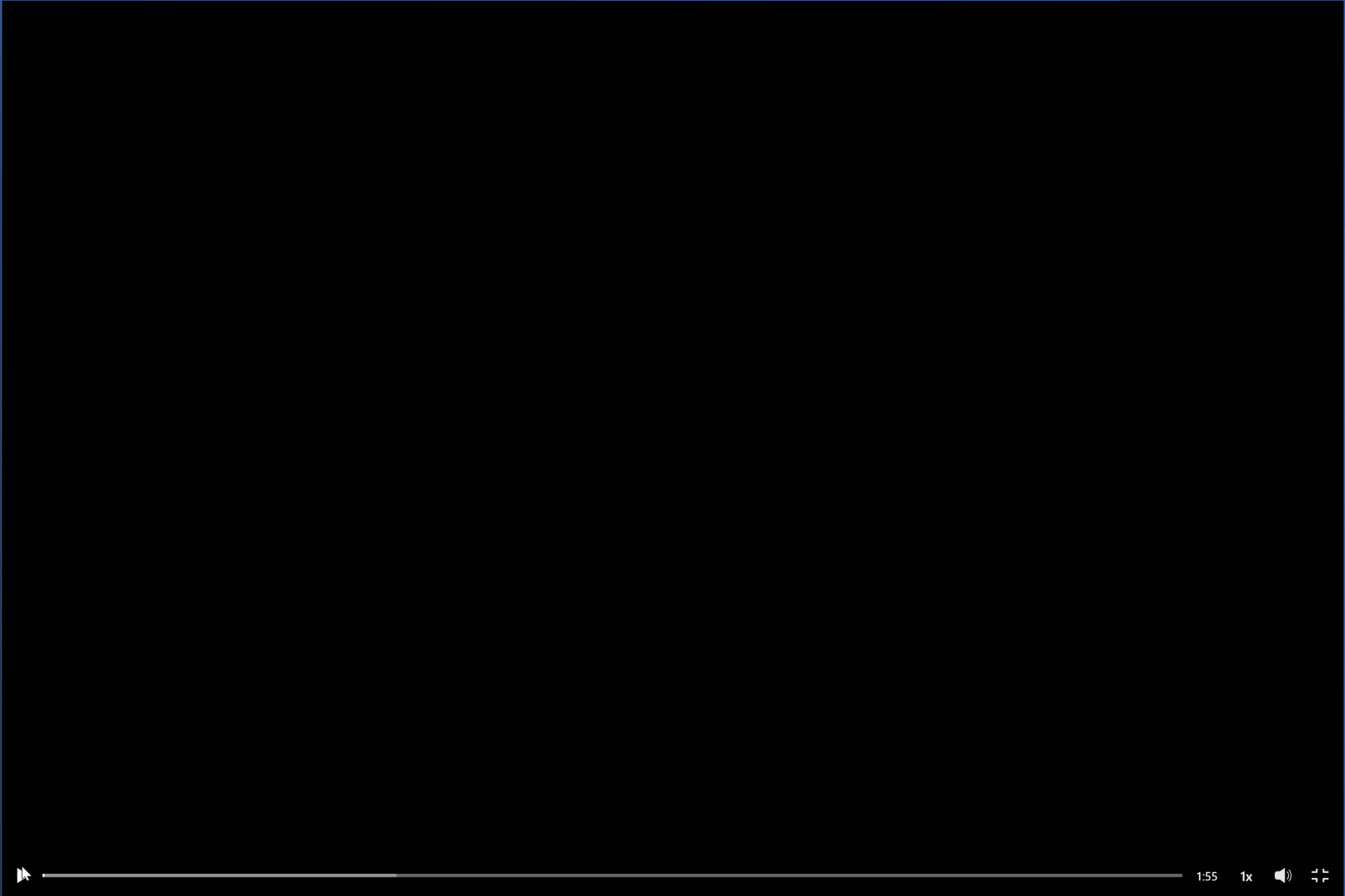
opgroeien in
structurele
armoede

overlijden van
een ouder

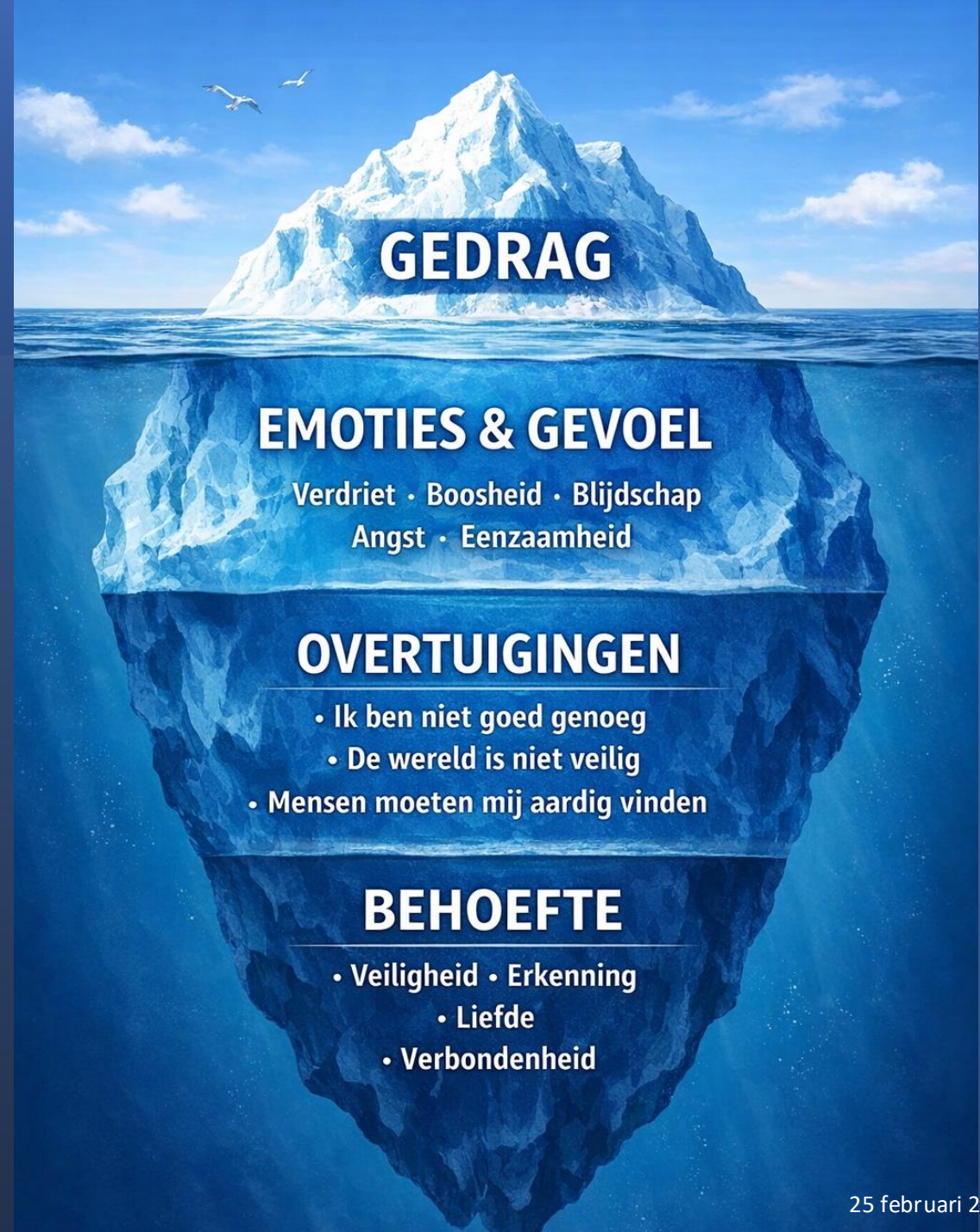

chronisch
pesten

Erkenning:
één van de meest
onderschatte stress-
regelaars
in het onderwijs

En onze eigen overtuigingen?

Lage verwachtingen ontstaan bij de koffie:

“Hij heeft ‘zelfbepalend’ gedrag.”

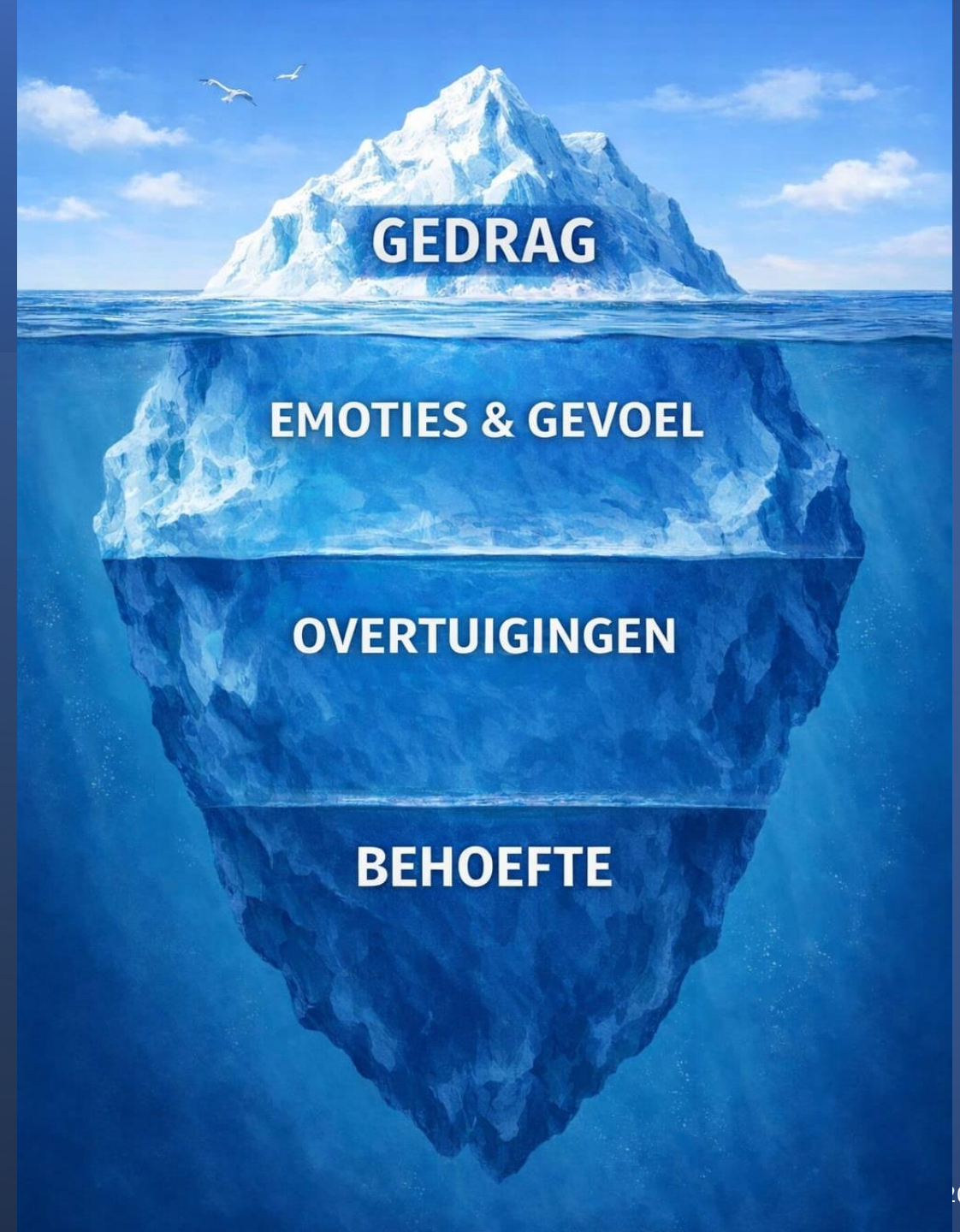
“Zij kan dat nog niet.”

“Hij eruit of ik eruit!”

“Zij doen niet wat ik zeg.”

“Als ik die ouder zie, snap ik het gedrag wel.”

“Zulke kinderen horen hier niet thuis.”

Onbewust neem je die
energie met je mee

Lage verwachtingen ontstaan bij de koffie:

“Hij heeft ‘zelfbepalend’ gedrag.”

“Zij kan dat nog niet.”

“Hij eruit of ik eruit!”

“Zij doen niet wat ik zeg.”

“Als ik die ouder zie, snap ik het gedrag wel.”

“Zulke kinderen horen hier niet thuis.”

Onbewust neem je dat mee naar de groep:

“Ik moet jou steeds waarschuwen!”

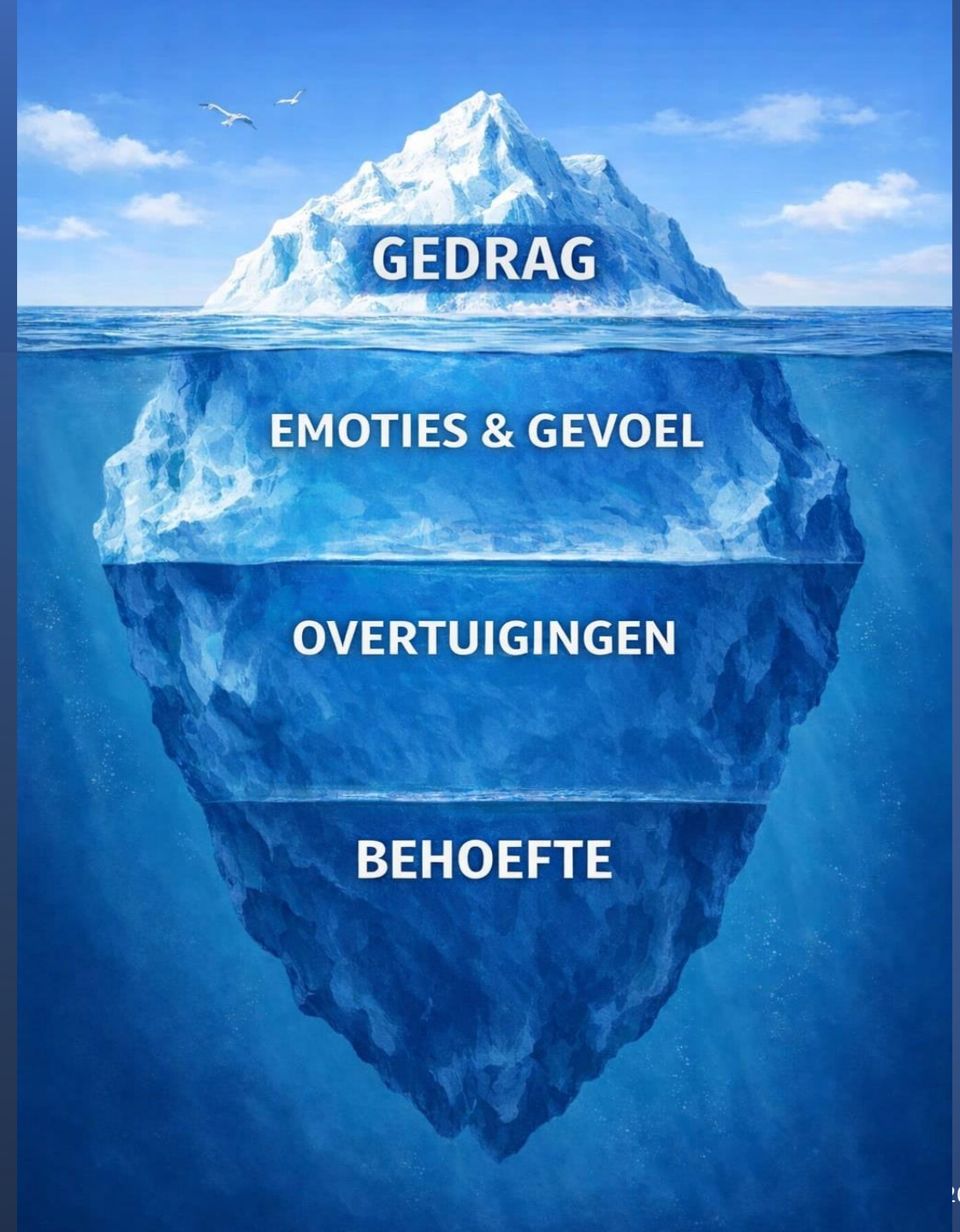
“Jij vindt dat zeker wel moeilijk he.”

“Ga jij er maar even uit.”

“Laatste waarschuwing!” (die je dan 3x hoort)

“Doe eens even normaal.”

“Doe je dat thuis ook?”

Uitnodiging: praat positief over kinderen; hoge verwachtingen ontstaan ook bij de koffie

Redwane Bouttaouane
**‘Benut het leerpotentieel van
alle leerlingen’**

February 25, 2026

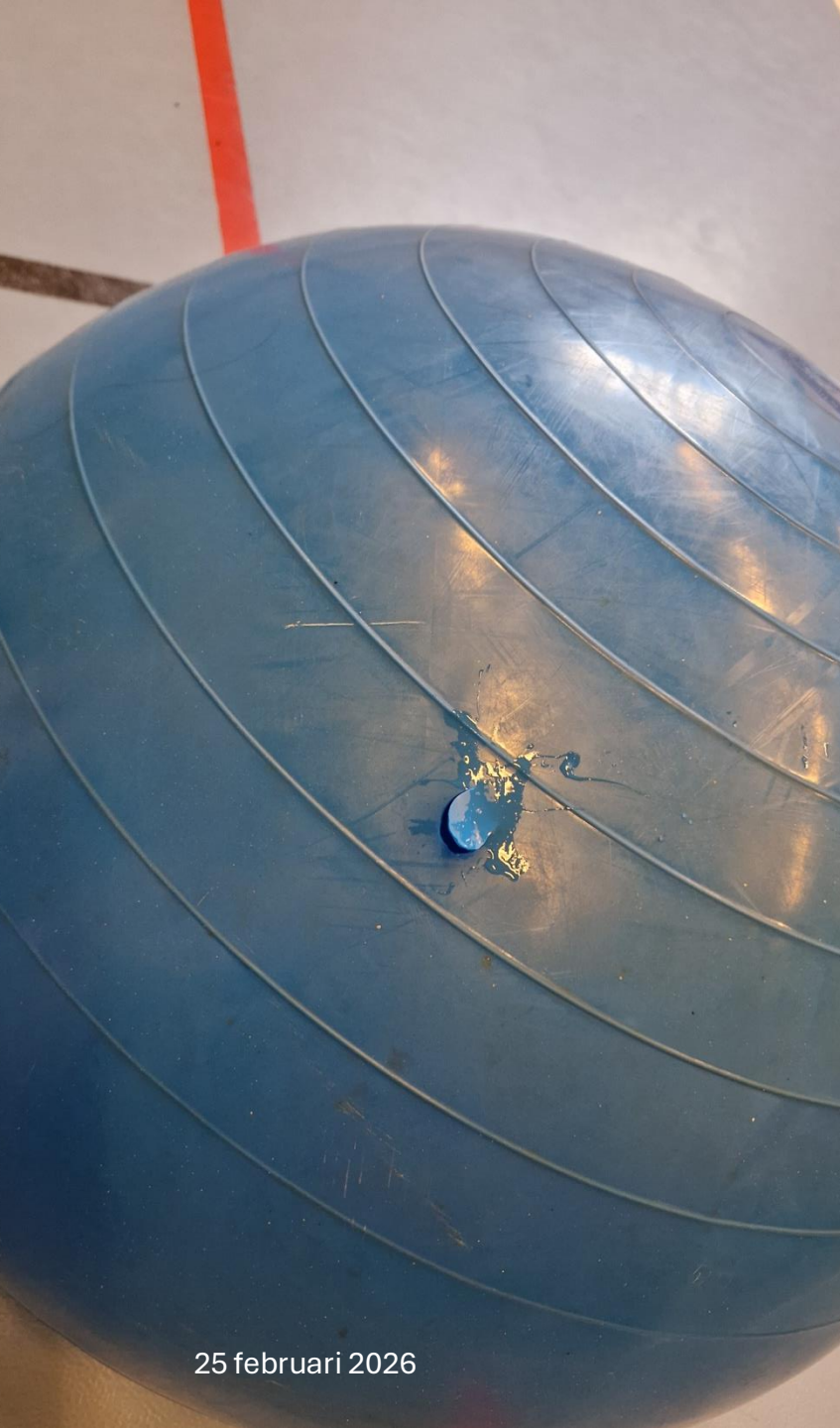
A photograph of a man and a young boy in a library. The man, on the left, is smiling and making a fist. The boy, on the right, is also smiling and making a fist, appearing to fist-bump the man. They are sitting at a wooden table with several open books. The background shows bookshelves filled with books and a large window with a grid pattern.

**Kleine oprechte verbinding
heeft de grootste impact**

February 25, 2026

February 25, 2026

25 februari 2026

proactief in plaats van reactief handelen

**Victor Frankl
'Man's search for meaning'**

Wacht enkele seconden met je primaire reactie

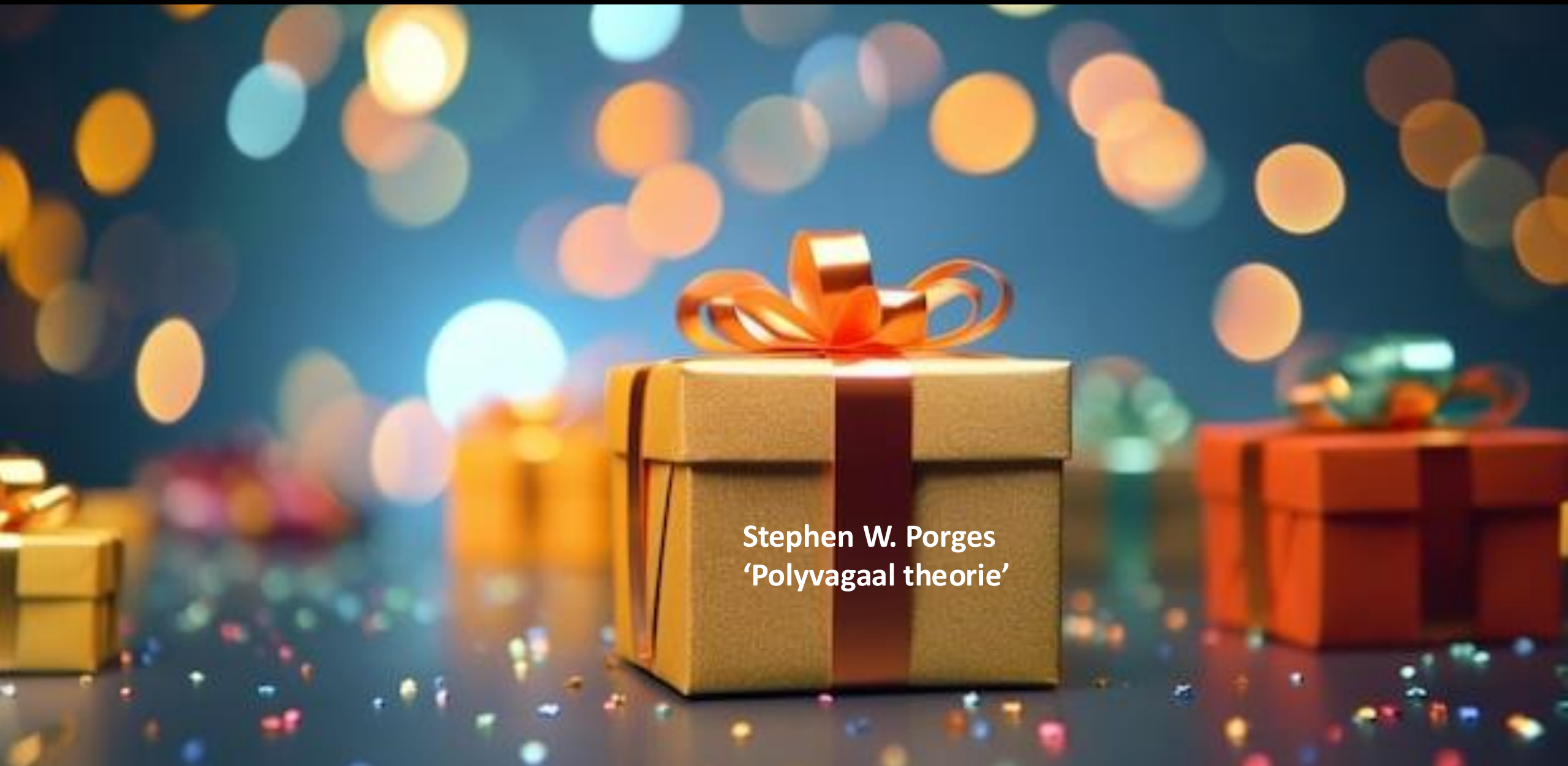
Oordeelloos reageren

Marshall Rosenberg
'Non-violent communication'

Objectief benoemen wat je hoort en ziet

Onverwacht positief reageren = patroondoorbreking

**Stephen W. Porges
'Polyvagaal theorie'**

een reset van het zenuwstelsel

Emotioneel stabiel reageren

Bart Heeling
'Gewoon Speciaal'

Als het kind vol emotie zit, is er geen ruimte voor die van jou

Grenzen bieden veiligheid

non-verbale communicatie is hierbij essentieel

- Een grens is niet tégen het kind, maar vóór de veiligheid
- Maak eerst contact, voordat je corrigeert
- Keuzes bieden helpt tegen controleverlies
- Benoem wat je hoort en ziet en spreek de gedragsverwachting uit
- De consequentie moet logisch zijn en herstelgericht

Hoe jij reageert op één kind, heeft effect op alle kinderen in de groep

25 februar 2026

25 februari 2026

A group of eight diverse school children, including boys and girls of various ethnicities, are running happily down a school hallway. They are all wearing backpacks and smiling. The hallway has lockers on the sides and a large doorway in the background.

Kinderen herinneren zich later geen
handelingsplannen,
Zij herinneren zich hoe jij reageerde wanneer zij
het moeilijk hadden.

Pedagogische tact; een universele kracht

Verbondenheid als basis
in onderwijs

**Hou je hoofd koel
en je hart warm !!**

www.bartheeling.nl